

**Bài
19**

**LUYỆN TẬP:
PHẢN ỨNG OXI HÓA - KHỬ**

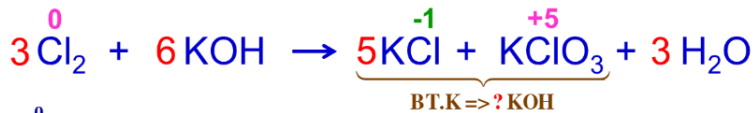
I. KIẾN THỨC CẦN NẮM VỮNG

- 1/ Định nghĩa, lập phương trình hóa học theo phương pháp thăng bằng e ở bài 17.
- 2/ Dựa vào số oxi hóa, chia các phản ứng thành 2 loại:
  - Phản ứng oxi hóa - khử: số oxi hóa thay đổi.
  - Phản ứng không thuộc loại oxi hóa - khử: số oxi hóa không thay đổi.
- 3/ Trong phản ứng oxi hóa - khử:
  - Bao giờ cũng có chất khử và chất oxi hóa tham gia.
  - Sự oxi hóa và sự khử là 2 quá trình có bản chất trái ngược nhau nhưng luôn xảy ra đồng thời.
  - Tổng số e do chất khử nhường = tổng số e mà chất oxi hóa nhận.

VÍ DỤ 1. Lập phương trình hóa học của phản ứng

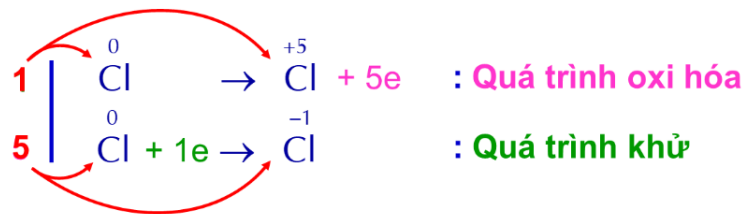
DẠNG TỰ OXI HÓA KHỬ

Bước 1.

Bước 2.

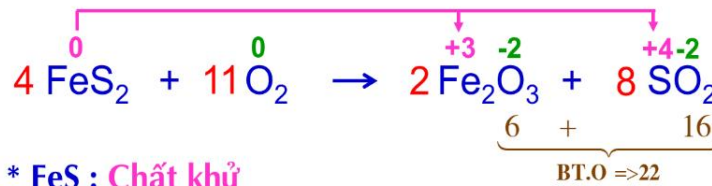

- **Bước 3.** Σe nhường = Σe nhận (nhân chéo, tối giản).
- **Bước 4.** Ghi hệ số lên sơ đồ. Cân bằng theo thứ tự: **Kim loại, phi kim, hidro, oxi.**

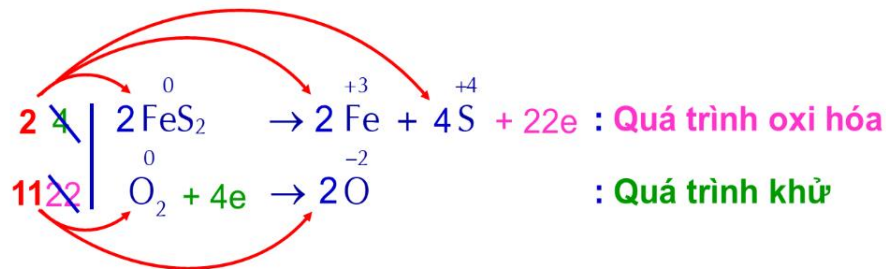
VÍ DỤ 2. Lập phương trình hóa học của phản ứng

DẠNG PHỨC TẠP

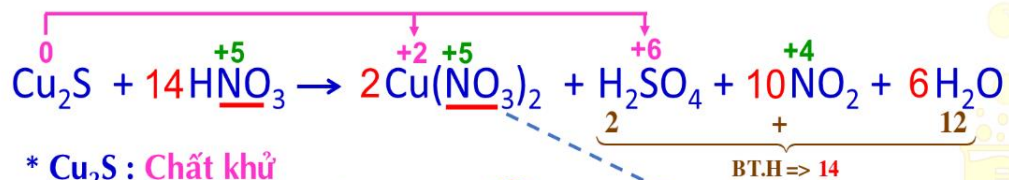
* FeS : **Chất khử**

* O₂ : **Chất oxi hóa**

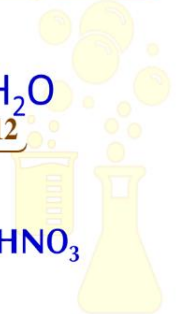
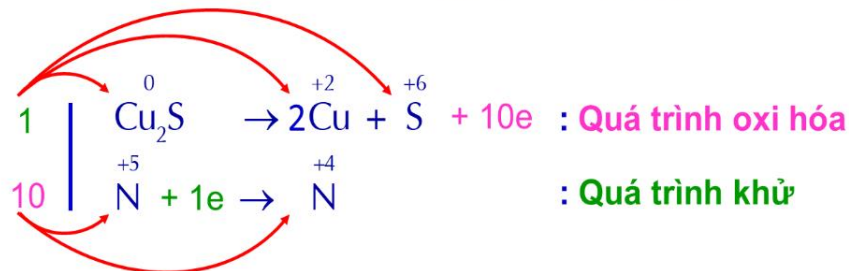
VÍ DỤ 3. Lập phương trình hóa học của phản ứng

DẠNG PHỨC TẠP

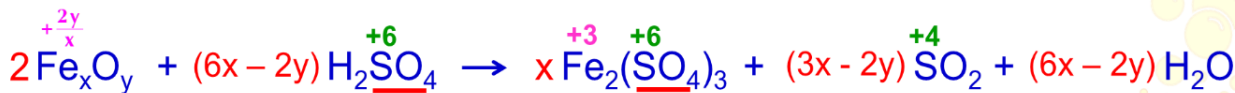
* Cu₂S : **Chất khử**

* N / HNO₃ $\begin{cases} \rightarrow \text{Chất oxi hóa } (10) \\ \rightarrow \text{Chất tạo môi trường (tạo muối)} (4) \end{cases} \Rightarrow (14) \text{ HNO}_3$

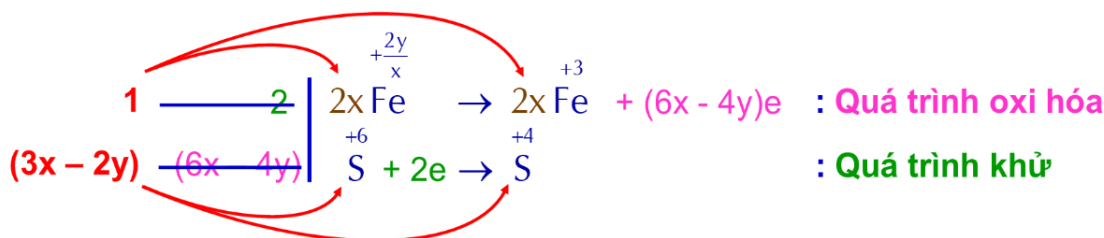
VÍ DỤ 4. Lập phương trình hóa học của phản ứng

DẠNG CÓ ẨN SỐ

* $\text{Fe} / \text{Fe}_x\text{O}_y$: **Chất khử**

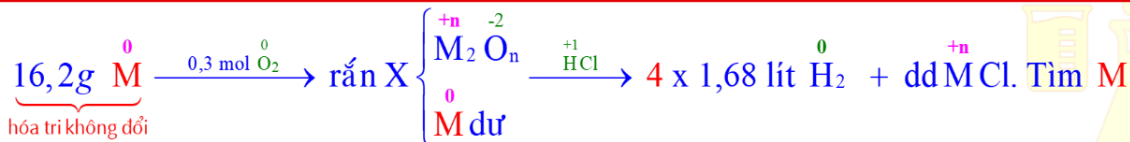
* $\text{S} / \text{H}_2\text{SO}_4$ $\left\{ \begin{array}{l} \text{Chất oxy hóa } (3x-2y) \\ \text{Chất tạo môi trường (tạo muối)} \end{array} \right. \Rightarrow (6x-2y) \text{HNO}_3$

II. BÀI TOÁN BẢO TOÀN ELECTRON

Cho 16,2 gam kim loại M (có hóa trị không đổi) tác dụng với 0,3 mol khí oxi thu được phần rắn X. Hòa tan 1/4 lượng phần rắn X bằng dung dịch HCl dư thấy bay ra 1,68 lít khí H₂ (đkc). Xác định kim loại M? (Biết các phản ứng xảy ra hoàn toàn).

TÓM TẮT

HƯỚNG DẪN GIẢI

* QT nhận e

$$0,3 \rightarrow 1,2$$

$$0,6 \leftarrow 0,3$$

$$\sum n_{e \text{ nhận}} = 1,2 + 0,6 = 1,8$$

* Bảo toàn e

$$\sum n_{e \text{ nhường}} = \sum n_{e \text{ nhận}} = 1,8$$

* QT nhường e

$$\frac{1,8}{n} \leftarrow 1,8$$

* Ta có

$$M = \frac{m_M}{n_M} = \frac{16,2}{1,8} n = 9n$$

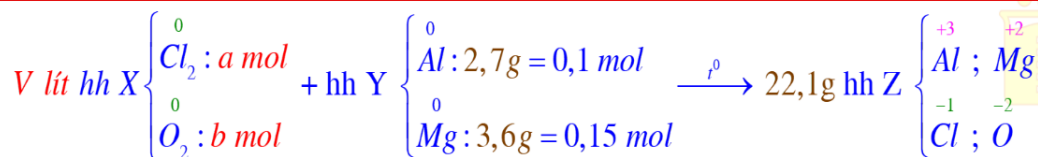
n	1	2	3
M	9	18	27
	Loại	Loại	Nhận

* M là Al (Nhôm)

II. BÀI TOÁN BẢO TOÀN ELECTRON

Cho V lít hỗn hợp khí X gồm Cl_2 và O_2 (đo ở đktc) tác dụng vừa đủ với hỗn hợp kim loại Y gồm 2,7 gam Al và 3,6 gam Mg thu được 22,1 gam sản phẩm Z gồm muối clorua và oxit. Tính V ?

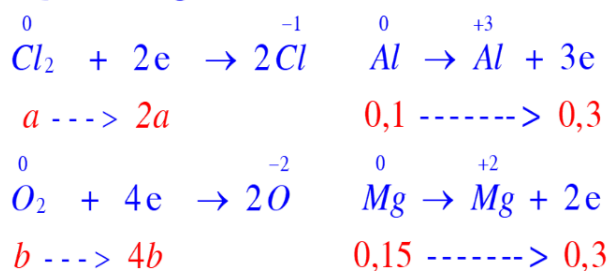
TÓM TẮT

HƯỚNG DẪN GIẢI

* Bảo toàn khối lượng: $m_{\text{hh khí X}} = 22,1 - (2,7 + 3,6) = 15,8\text{g}$

* QT nhường nhận e

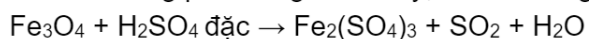
* Lập hpt

$$\begin{cases} [m_X]: 71a + 32b = 15,8 \\ [BTe]: 2a + 4b = 0,6 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a = 0,2 \\ b = 0,05 \end{cases}$$

$$\begin{aligned} * V_{\text{hhX}} &= (n_{\text{Cl}_2} + n_{\text{O}_2}) \times 22,4 \\ &= (0,2 + 0,05) \times 22,4 = 5,6 \text{ lít.} \end{aligned}$$

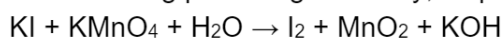
ĐÁP ÁN BÀI TẬP TRẮC NGHIỆM

Câu 1: Trong phản ứng dưới đây, H_2SO_4 đóng vai trò là :

- A. chất oxi hóa. B. chất khử.
C. chất oxi hóa và môi trường. D. chất khử và môi trường.

Câu 2: Trong phản ứng dưới đây, số phân tử chất bị oxi hóa là :

- A. 6 KI. B. 3 KI. C. KMnO_4 . D. 2 KMnO_4 .

Câu 3: Trong phản ứng dưới đây, số phân tử, vai trò của NO_2 tham gia phản ứng là gì ?

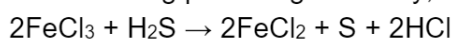
- A. 1 và chỉ bị oxi hoá. B. 1 và chỉ bị khử.
C. 2 và không bị oxi hóa, không bị khử. D. 2 và vừa bị oxi hóa, vừa bị khử.

Câu 4: Xét phản ứng sau. Số nguyên tử clo bị khử là bao nhiêu?

- A. 6. B. 3. C. 5. D. 1.

Câu 5: Trong phản ứng dưới đây, vai trò của H_2S là :

- A. chất oxi hóa. B. chất khử. C. Axit. D. vừa axit vừa khử.

Câu 6: Trong phản ứng dưới đây, vai trò của HCl là :

- A. oxi hóa. B. chất khử.
C. tạo môi trường. D. chất khử và môi trường.

Câu 7: Cho phản ứng: HNO_3 đặc nóng + $\text{Cu} \rightarrow \text{Cu}(\text{NO}_3)_2 + \text{NO}_2 + \text{H}_2\text{O}$.

Trong phản ứng trên, bao nhiêu phân tử HNO_3 đóng vai trò chất oxi hóa :

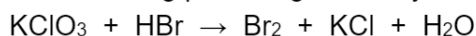
- A. 4 B. 1 C. 6. D. 2.

Câu 8: Trong phản ứng : $\text{Cu} + \text{HNO}_3 \rightarrow \text{Cu}(\text{NO}_3)_2 + \text{NO} + \text{H}_2\text{O}$

Số phân tử HNO_3 đóng vai trò chất tạo môi trường là :

- A. 8. B. 6. C. 4. D. 2.

Câu 9: Trong phản ứng dưới đây, số phân tử và vai trò của HBr tham gia phản ứng ?

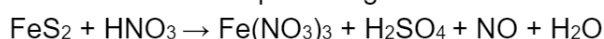
- A. 4 và vừa là chất oxi hóa, vừa là môi trường. B. 6 và là chất khử.
C. 6 và vừa là chất khử, vừa là môi trường. D. 4 và là chất oxi hóa.

Câu 10: Trong phản ứng : $\text{KMnO}_4 + \text{HCl} \rightarrow \text{KCl} + \text{MnCl}_2 + \text{Cl}_2 + \text{H}_2\text{O}$

Số phân tử HCl đóng vai trò chất khử là :

- A. 8. B. 9. C. 10. D. 11.

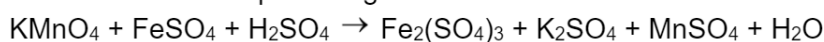
Câu 11: Cho sơ đồ phản ứng :

Sau khi cân bằng, tổng hệ số cân bằng của các chất trong phản ứng là :

- A. 21. B. 19. C. 23. D. 25.

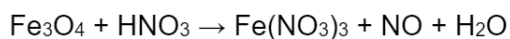
Câu 12: Cho sơ đồ phản ứng :

Hệ số của chất oxi hóa và chất khử trong phản ứng trên lần lượt là :

- A. 5 và 2. B. 2 và 10. C. 2 và 5. D. 5 và 1.

Câu 13: Tổng hệ số cân bằng của các chất trong phản ứng dưới đây là :

A. 55.

B. 20.

C. 25.

D. 50.

Câu 14: (ĐHB-07) Trong phản ứng đốt cháy CuFeS_2 tạo ra sản phẩm CuO , Fe_2O_3 và SO_2 thì một phân tử CuFeS_2 sẽ

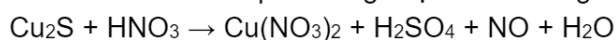
A. nhận 13 electron.

B. nhận 12 electron.

C. nhường 13 electron.

D. nhường 26 electron.

Câu 15: Cho sơ đồ phản ứng. Hệ số cân bằng của Cu_2S và HNO_3 là :

A. 3 và 22.

B. 3 và 18.

C. 3 và 10.

D. 3 và 12.

Câu 16: Tổng hệ số cân bằng của các chất trong phản ứng dưới đây là :

A. 21.

B. 26.

C. 19.

D. 28.

Câu 17: Cho phương trình hoá học: $\text{Fe}_x\text{O}_y + \text{HNO}_3 \longrightarrow \text{Fe}(\text{NO}_3)_3 + \text{NO}_2 + \text{H}_2\text{O}$.

Tổng hệ số của các chất (là những số nguyên, tối giản) trong phương trình phản ứng là

A. $15x - 8y + 3$.

B. $18x - 49y + 3$

C. $24x - 5y + 1$.

D. $13x - 5y + 1$.

Câu 18: Cho sơ đồ phản ứng : $\text{Fe}_3\text{O}_4 + \text{HNO}_3 \rightarrow \text{Fe}(\text{NO}_3)_3 + \text{N}_x\text{O}_y + \text{H}_2\text{O}$

Sau khi cân bằng, với hệ số của các chất là những số nguyên, tối giản thì hệ số của phân tử HNO_3 là :

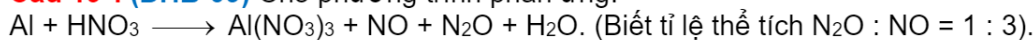
A. $23x - 9y$.

B. $23x - 8y$.

C. $46x - 18y$.

D. $13x - 9y$.

Câu 19*: (ĐHB-09) Cho phương trình phản ứng:

Sau khi cân bằng phương trình hoá học trên với hệ số của các chất là những số nguyên, tối giản thì hệ số của HNO_3 là

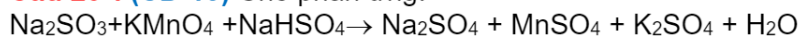
A. 66.

B. 60.

C. 64.

D. 62.

Câu 20*: (CĐ-10) Cho phản ứng:

Tổng hệ số của các chất (là những số nguyên, tối giản) trong phương trình phản ứng là

A. 23

B. 27

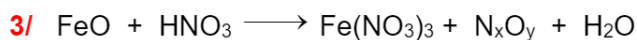
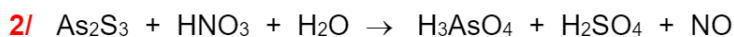
C. 47

D. 31

“ MONG CÁC EM HỌC TẬP NGÀY MỘT TIẾN BỘ ”

BÀI TẬP TỰ LUẬN

Câu I. Cân bằng các phương trình hóa học sau đây theo phương pháp thăng bằng electron. Xác định rõ chất khử và chất oxi hóa, quá trình khử và quá trình oxi hóa.

Câu II. Cho khí clo tác dụng với 16,2 gam kim loại R (chỉ có 1 hóa trị) một thời gian, thu được 58,8 gam phần rắn X. Cho khí oxi dư tác dụng với phần rắn X đến khi phản ứng hoàn toàn, thu được 63,6 gam phần rắn Y. Xác định kim loại R? Tính % khối lượng mỗi chất trong Y?

Câu III. Cho 8,1g mẫu Al vào 750ml dung dịch $CuSO_4$ có màu xanh. Sau 1 thời gian, quan sát thấy mẫu Al tan dần, có kim loại màu đỏ nâu xuất hiện và dung dịch nhạt màu. Khi Al tan hoàn toàn, ta thu được m gam kim loại màu đỏ nâu và dung dịch trong suốt có nồng độ aM. Tìm m, a biết thể tích dung dịch thay đổi không đáng kể.

Câu IV. Tính thể tích dung dịch $FeSO_4$ 0,5M cần để phản ứng vừa đủ với 100ml dd chứa $KMnO_4$ 0,2M và $K_2Cr_2O_7$ 0,1M trong môi trường axit H_2SO_4 . Biết trong môi trường axit, Mn^{+7} giảm xuống Mn^{+2} , Cr^{+6} giảm xuống Cr^{+3}

Câu V. Đốt cháy hoàn toàn 18 gam hỗn hợp X gồm Al, Mg và Zn trong không khí thu được 24,4 gam hỗn hợp oxit Y. Tính thể tích dung dịch HCl 0,5M tối thiểu cần để hòa tan hết hỗn hợp Y trên?

“ CỐ LÊN ! CHÚC CÁC EM LÀM BÀI TỐT ”

ĐÁP ÁN BÀI TẬP TỰ LUẬN

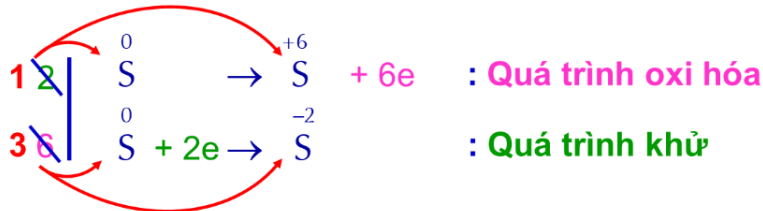
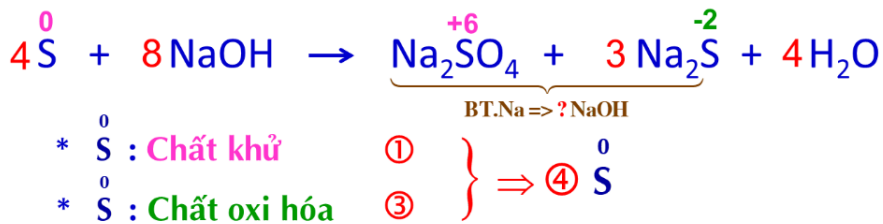
Câu I. Cân bằng các phương trình hóa học sau đây theo phương pháp thăng bằng electron. Xác định rõ chất khử và chất oxi hóa, quá trình khử và quá trình oxi hóa.

- 1/ $S + NaOH \rightarrow Na_2SO_4 + Na_2S + H_2O$
- 2/ $As_2S_3 + HNO_3 + H_2O \rightarrow H_3AsO_4 + H_2SO_4 + NO$
- 3/ $FeO + HNO_3 \longrightarrow Fe(NO_3)_3 + N_xO_y + H_2O$

HƯỚNG DẪN GIẢI

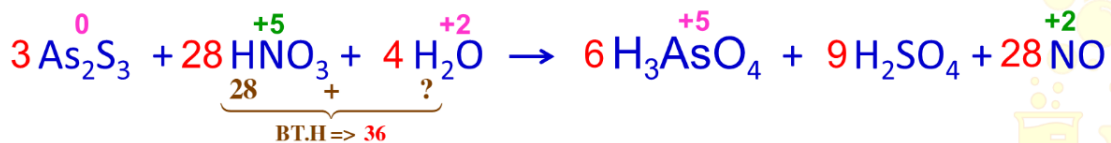
1/ Lập phương trình hóa học của phản ứng

DẠNG TỰ OXI HÓA KHỬ

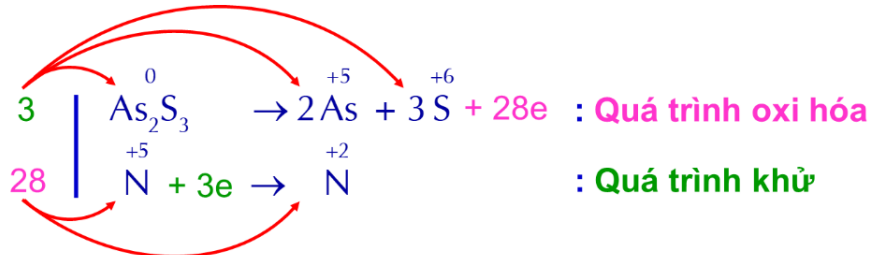
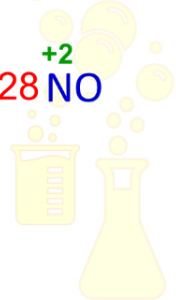

2/ Lập phương trình hóa học của phản ứng

DẠNG PHỨC TẠP

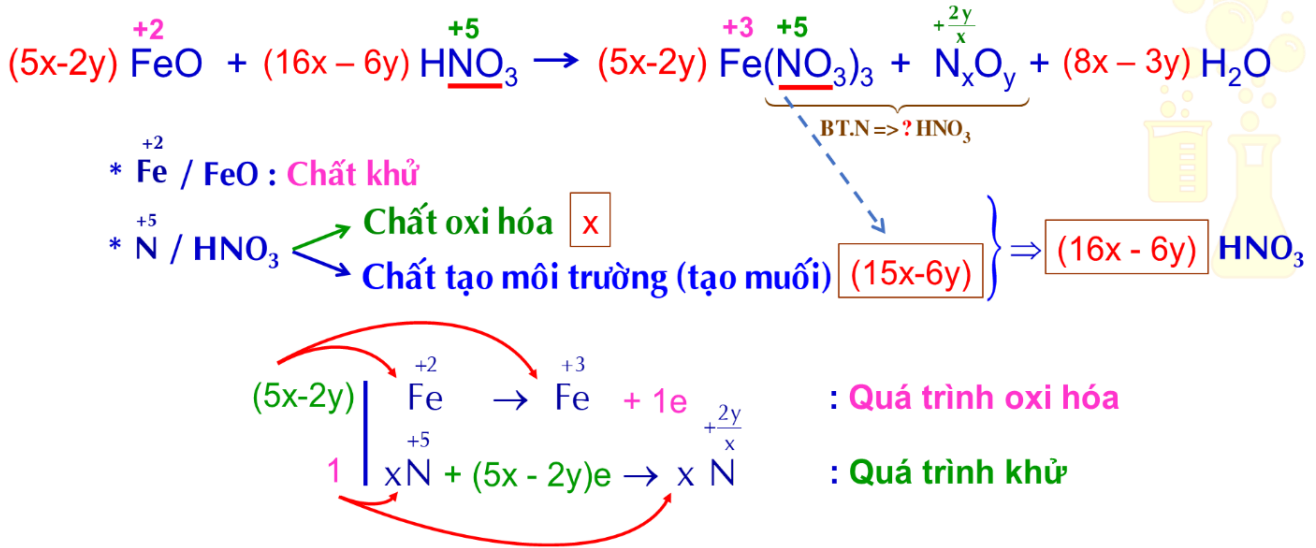
- * As_2S_3 : Chất khử
- * N / HNO_3 : Chất oxi hóa

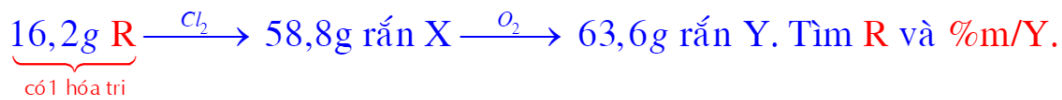
3/ Lập phương trình hóa học của phản ứng

DẠNG CÓ ẨN SỐ

Câu II. Cho khí clo tác dụng với 16,2 gam kim loại R (chỉ có 1 hóa trị) một thời gian, thu được 58,8 gam phần rắn X. Cho khí oxi dư tác dụng với phần rắn X đến khi phản ứng hoàn toàn, thu được 63,6 gam phần rắn Y. Xác định kim loại R? Tính % khối lượng mỗi chất trong Y?

TÓM TẮT

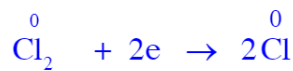
HƯỚNG DẪN GIẢI

* Dựa vào ĐLBTKL:

$$m_{\text{Cl}_2} = 58,8 - 16,2 = 42,6 \Rightarrow n_{\text{Cl}_2} = 0,6 \text{ mol.}$$

$$m_{\text{O}_2} = 63,6 - 58,8 = 4,8\text{g} \Rightarrow n_{\text{O}_2} = 0,15 \text{ mol.}$$

* QT nhận e:

$$0,6 \rightarrow 1,2$$

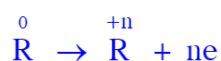

$$0,15 \rightarrow 0,6$$

$$\Rightarrow \sum n_{e \text{ nhận}} = 1,2 + 0,6 = 1,8$$

$$\text{BTe} \Rightarrow \sum n_{e \text{ nhường}} = \sum n_{e \text{ nhận}} = 1,8$$

* QT nhường e:

$$\frac{1,8}{n} \leftarrow 1,8 \quad \Rightarrow M_R = \frac{m_R}{n_R} = \frac{16,2}{1,8}n = 9n. \text{ Vậy R là Al.}$$

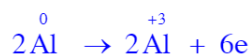
$$\text{Vậy Y gồm: Al}_2\text{O}_3 = \frac{0,15 \times 2}{3} = 0,1 \text{ mol và AlCl}_3 = \frac{0,6 \times 2}{3} = 0,4 \text{ mol.}$$

$$\Rightarrow \%m_{\text{Al}_2\text{O}_3} = \frac{0,1 \times 102}{63,6} \approx 16\% \text{ và } \%m_{\text{AlCl}_3} \approx 64\%$$

Câu III. Cho 8,1g mẫu Al vào 750ml dung dịch CuSO₄ có màu xanh. Sau 1 thời gian, quan sát thấy mẫu Al tan dần, có kim loại màu đỏ nâu xuất hiện và dung dịch nhạt màu. Khi Al tan hoàn toàn, ta thu được m gam kim loại màu đỏ nâu và dung dịch trong suốt có nồng độ aM. Tìm m, a biết thể tích dung dịch thay đổi không đáng kể.

HƯỚNG DẪN GIẢI

* QT nhường e

$$0,3 \rightarrow 0,3 \quad 0,9$$

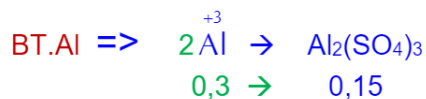
* QT nhận e

$$\text{BTe} \Rightarrow \sum n_{e \text{ nhận}} = \sum n_{e \text{ nhường}} = 0,9$$

$$0,9 \rightarrow 0,45$$

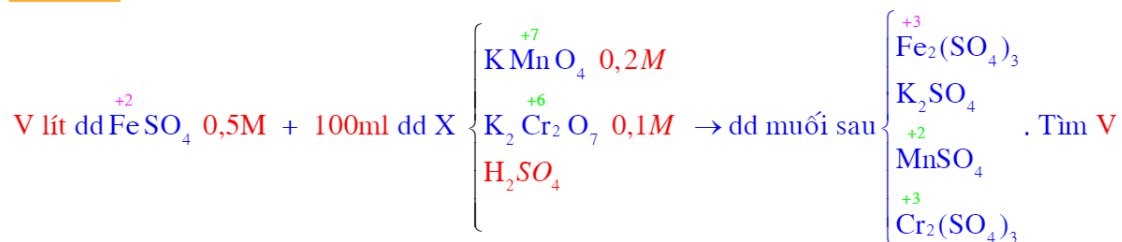
$$\text{Tìm } m = m_{\text{Cu}} = 0,45 \cdot 64 = \underline{28,8g}$$

$$a = C_M / \text{Al}_2(\text{SO}_4)_3 = \frac{n}{V_{\text{dd sau}}} = \frac{0,15}{0,75} = \underline{0,2M}$$

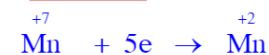
Câu IV. Tính thể tích dung dịch FeSO₄ 0,5M cần để phản ứng vừa đủ với 100ml dd chứa KMnO₄ 0,2M và K₂Cr₂O₇ 0,1M trong môi trường axit H₂SO₄. Biết trong môi trường axit, Mn giảm xuống Mn⁺², Cr giảm xuống Cr⁺³.

TÓM TẮT

HƯỚNG DẪN GIẢI

* QT nhận e

$$0,02 \rightarrow 0,1$$

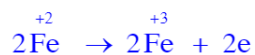

$$0,02 \rightarrow 0,06$$

$$\sum n_{e \text{ nhận}} = 0,1 + 0,06 = 0,16$$

* QT nhường e

$$\text{BTe} \Rightarrow \sum n_{e \text{ nhường}} = \sum n_{e \text{ nhận}} = 0,16$$

$$0,16 \leftarrow 0,16$$

$$V_{\text{dd FeSO}_4} = \frac{n}{C_M} = \frac{0,16}{0,5} = 0,32 \text{ lít}$$

Câu V. Đốt cháy hoàn toàn 18 gam hỗn hợp X gồm Al, Mg và Zn trong không khí thu được 24,4 gam hỗn hợp oxit Y. Tính thể tích dung dịch HCl 0,5M tối thiểu cần để hòa tan hết hỗn hợp Y trên?

HƯỚNG DẪN GIẢI

Bài toán này có phản ứng oxi hóa – khử nhưng có thể dùng cách khác vẫn giải nhanh ra đáp số.

* Dựa vào ĐLBTKL

$$m_o = 24,4 - 18 = 6,4\text{g} \Rightarrow n_o = 0,4 \text{ mol}$$

* Dựa vào bảo toàn nguyên tố O và H

$$\Rightarrow n_o = n_{\text{H}_2\text{O}}$$

$$\Rightarrow n_H = n_{\text{HCl}} = 2n_{\text{H}_2\text{O}} = 0,8 \text{ mol.}$$

$$\text{Vậy } V_{\text{ddHCl}} = \frac{n}{C_M} = \frac{0,8}{0,5} = \underline{1,6 \text{ lít.}}$$

“ CÓ LÊN ! CHÚC CÁC EM LÀM BÀI TỐT ”